

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Кафедра історії та культури української мови

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Модифікація семантики слова

Вибіркова дисципліна

Освітньо-професійна програма «Українська мова»

Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»
Спеціальність: 035.01 «Філологія»
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Факультет: філологічний
Мова навчання: українська

Розробник: Ковтун А. А., д. філол. н., доцент

Профайл викладача: http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=763

Контактний тел.: 0372 58 48 00

E-mail: a.kovtun@chnu.edu.ua

Консультації: очні консультації – за попередньою домовленістю;
онлайн-консультації – платформа Google Meet

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

В сучасній українській мові з огляду на глобалізацію світових процесів в усіх сферах життєдіяльності людини поглиблюється інтеграція функціональних стилів літературної мови, що сприяє мігруванню слів з одного стилю в інший. Навчальна дисципліна „Семантична модифікація слова в різностильовому мовленні” передбачає формування в здобувачів: 1) розуміння виняткових можливостей слова як засобу оптимізації мови, 2) удосконалення знань, умінь та навичок аналізувати лексико-семантичні процеси оновлення словникового складу української мови.

2. **Мета курсу** полягає в поглибленні лексикологічних знань магістрів про збагачення слова за допомогою семантичної модифікації, про причини, способи, механізми розширення в сучасній українській мові багатозначності, про етапи усталення результатів соціального запиту на нові значення тощо.

Завдання:

• з'ясувати стан сучасної лексикології та семасіології, актуальні погляди на визначення типів лексичних значень і способів їх формування, тенденцію активізації / пасивізації лексики в сучасному мовленні, проблему лексикографічного відображення нової семантики та ін.;

- набути навичок структурування значення слова;
- навчитися визначати механізми семантичних трансформацій лексем;
- розвинути вміння аналізувати мовні явища, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, демонструвати системні знання з лексикології, мовознавства загалом та інших суміжних дисциплін.

3. **Пререквізити:** „Сучасна українська мова (лексикологія і лексикографія), „Наукові напрями в сучасному мовознавстві”.

4. Результати навчання.

За результатами вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен

знати:

- історію лінгвістичної семантики, основні напрями сучасної семасіології,
- методи семантичних досліджень,
- типи значень у семіотиці та структурній лінгвістиці,
- лінгвістичну типологію значень,
- структуру лексичного значення,
- типологію сем,
- способи утворення полісемії,
- семантичні чинники експресивізації слова у мовленні,
- семантичні макро- та мікроструктури словника,
- взаємодію лексичних значень слів у словосполученнях,
- основні поняття прагмасемантики,
- типи мовних інновацій,
- тенденцію активізації / пасивізації лексики в сучасному різностильовому мовленні,
- сучасні підходи до лексикографічного моделювання мовної динаміки.

уміти:

- аналізувати лексико-семантичні процеси, які впливають на оновлення словникового складу сучасної української мови;
- структурувати лексичне значення;
- визначати різновиди семантичних зрушень у словах (метафоризацію, метонімізацію, гіпо- та гіперонімізацію, енантіосемію та ін.);
- диференціювати семантичні інновації, використані в сучасних текстах;
- тлумачити вплив сучасного мовлення на урізноманітнення семантичних модифікацій у галузевих лексемах, зокрема явище термінологізації, ретермінологізації, детермінологізації;

- обґрунтувати динаміку денотативно-конотативної переорієнтації питомих українських слів, давніх запозичень та ін.

5. Компетенції:

Інтегральна компетентність	
	Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
Загальнонаукові компетентності	
ЗК-4	Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК-8	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
ЗК-11	Здатність проведення досліджень на належному рівні.
Фахові компетентності	
ФК-1	Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.
ФК-7	Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.
ФК-9	Здатність обґрунтовувати результати магістерського дослідження в різних формах наукової комунікації (на засіданнях наукового гуртка, під час наукових або науково-практичних конференцій, у публікаціях філологічного спрямування).

3. Програмні результати навчання:

ПР-2	Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.
ПР-6	Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.
ПР-9	Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.
ПР-10	Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів (залежно від обраної спеціалізації).
ПР-14	Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.
ПР-16	Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.
ПР-21	Аналізувати й порівнювати лінгвістичні явища в українській та слов'янських мовах, характеризувати основні проблеми; критично оцінювати отриману інформацію й предметно характеризувати досягнення мовознавців у різних галузях лінгвістики, застосовувати отримані знання у власних лінгвістичних дослідженнях або при аналітичному реферуванні джерел.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни – «Семантична модифікація слова у різностильовому мовленні»											
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	2	3	90	16	14	-	-	56	4	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма навчання					заочна форма навчання				
	у с о б о	зокрема				у с о б о	зокрема			
		ЛК	ПР	ІЗ	СР		ЛК	ПР	ІД	СР
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ										
Тема 1. Історія лінгвістичної семантики (семасіології).	5	1	1	-	3					
Тема 2. Семіотика та її закони.	5	1	1	-	3					
Тема 3. Лексичне значення і поняття.	5	1	1	-	3					
Тема 4. Полісемія та способи її розширення.	5	1	1	-	3					
Тема 5. Гіпонімійні й партитивні зв'язки в лексиці.	4,5	1	0,5	-	3					
Тема 6. Семантичні макро- та мікроструктури словника.	4,5	1	0,5	-	3					
Тема 7. Прагмасемантичний метод дослідження.	5	1	1	-	3					

Разом за ЗМ 1	34	7	6	-	21					
Змістовий модуль 2 ОСОБЛИВОСТІ ОНОВЛЕННЯ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ЛЕКСИКОНУ										
Тема 8. Активність інноваційних процесів у різних функціональних стилях мови.	5	1	1	-	3					
Тема 9. Динаміка лексичної норми мови.	5	1	1	-	3					
Тема 10. Мовознавчі підходи до лексикографічного моделювання мовної динаміки.	5	1	1	-	3					
Разом за ЗМ 2	15	3	3	-	9					
Змістовий модуль 3 СЕМАНТИЧНА МОДИФІКАЦІЯ СЛОВА ЯК СПОСІБ ОНОВЛЕННЯ СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО ЛЕКСИКОНУ (ПРАКТИЧНИЙ БЛОК)										
Тема 11. Особливості функціонування лексичних інновацій.	6,5	1	0,5	-	5					
Тема 12. Семантична неологізація як чинник оновлення словникового складу української мови (лексикографічний огляд).	6	1	1	-	4					
Тема 13. Диференціація різновидів семантичних зрушень у сучасних різностильових текстах.	6	1	1	-	4					
Тема 14. Семантичні модифікації в галузевих лексемах.	6	1	1	--	4					
Тема 15. Семантичні зрушення в запозиченій лексиці як джерело поповнення лексико-семантичної системи української мови.	6	1	1		4					
Тема 16. Активізація внутрішньомовних ресурсів української мови в різностильовому мовленні XXI ст.	10,5	1	0,5	4	5					
Разом за ЗМ 3	41	6	5	4	26					
Усього годин	90	16	14	4	56					

5.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

1.	Основні напрями сучасної лінгвістичної семантики. Методи семантичних досліджень.	1
2.	Значення і знак. Типи значень у семіотиці та структурній лінгвістиці.	1
3.	Структура лексичного значення. Семантична структура. Метод компонентного аналізу в сучасному мовознавстві. Лінгвістична типологія значень.	1
4.	Моносемія і полісемія. Пряме і переносне значення слів. Типи перенесення значень слів. Семантичні чинники експресивності живого слова. Вторинний семіозис, лексикалізація, фразеологізація вільних словосполучень та ін.	1
5.	Гіпонімійні зв'язки в лексиці: предмети й ознаки, суб'єктиви і предикати, типи суб'єктивних найменувань. Партитивні зв'язки в лексиці.	0,5
6.	Еквоніми, синоніми, антоніми (умови протилежності ознак, предметно-логічна типологія протилежностей, категорійно-логічна типологія протилежностей, умови анонімійності та структура анонімійних значень), конверсиви (базові моделі лексичної конверсії).	0,5
7.	Семіотика і прагмасемантика. Основні поняття прагмасемантики. Функції прагмасемантики. Зв'язок прагмасемантики з іншими лінгвістичними науками.	1
8.	Типи мовних інновацій. Провідна роль сучасного публіцистичного та художнього мовлення в оновленні українського лексикону.	1
9.	Тенденції активізації / пасивізації лексики в різностильовому мовленні. Нові контексти вживання як основа творення неосемантизмів.	1
10.	Історичний огляд відтворення мовної динаміки в лексикографії. Типологія неологічних словників.	1
11.	Вторинний семіозис, лексикалізація, фразеологізація вільних словосполучень та ін. в сучасних різностильових текстах.	0,5
12.	Активні процеси розвитку лексичного складу української мови з 80-х років ХХ ст. (на матеріалі останніх словників). Сфери функціонування інноваційних одиниць в українській літературній мові.	1
13.	Метафоризація, термінологізація та детермінологізація, гіпо- та гіперонімізація як способи появи нових значень.	1
14.	Вплив сучасного публіцистичного та художнього мовлення на урізноманітнення семантичних модифікацій у галузевих лексемах. Аналіз термінологізаційних і ретермінологізаційних процесів.	1
15.	Способи інноваційних переосмислень у запозиченій лексиці (за сучасними публіцистичними та художніми текстами української мови). Функції семантичних видозмін у запозиченнях української мови.	1
16.	Питома лексика сучасної української мови та її групи. Залучення питомої лексики до семантичного оновлення ресурсів української мови.	0,5
Усього		22

5.4. Тема індивідуальних завдань

Назва теми	Кількість годин
Здійснити аналіз активізації внутрішньомовних ресурсів української мови в різностильовому мовленні XXI ст. (за самостійно підібраними прикладами).	4

5.5. Зміст завдань для самостійної роботи

	Назва теми
1.	Проблеми семасіології в аспекті еволюції лінгвістичних парадигм.
2.	Лінгвістична типологія значень. Типологія сем.
3.	Метод компонентного аналізу в сучасному мовознавстві.
4.	Поляризація поглядів на явище семантичної деривації.
5.	Семантичні макро- та мікроструктури словника тлумачного типу.
6.	Міжлексемні парадигматичні зв'язки.
7.	Прагмасемантичний метод дослідження.
8.	Лексико-семантичні зсуви (історія вивчення проблеми).
9.	Етапи освоєння неосемантизмів.
10.	Сучасна українська словотворчість та її відображення в неологічних словниках.
11.	Способи творення та функції <i>лексичних</i> інновацій у сучасному різностильовому мовленні (із виконанням практичної частини).
12.	<i>Семантичні</i> модифікації в українськомовних різностильових дискурсах XXI ст. (із виконанням практичної частини).
13.	Процеси <i>термінологізації</i> , <i>ретермінологізації</i> та <i>детермінологізації</i> в новітніх наукових, публіцистичних та художніх текстах (із виконанням практичної частини).
14.	Вторинне освоєння <i>запозичених</i> слів у сучасній українській мові (із виконанням практичної частини).
15.	Денотативно-конотативна переорієнтація <i>питомих</i> українських слів і давніх <i>запозичень</i> у різностильових контекстах XXI ст. (із виконанням практичної частини).

6. Система контролю та оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю. Діагностика знань, умінь та навичок здобувача – це комплекс результатів проведення поточного, модульного та підсумкового контролю знань.

1. Поточний контроль засвоєного матеріалу – це оцінювання відповідей магістра під час усного опитування теоретичного матеріалу, перевірка анотування та реферування рекомендованої та самостійно знайденої наукової літератури (основної та додаткової), оцінювання участі здобувача в науково-навчальному обговоренні питань, які висвітлив лектор і які були пропонувані для самостійно опрацювання, автоматизоване тестування для самоконтролю навчальних досягнень магістра, перевірка виконання різнорівневих індивідуальних та групових завдань із наданням зворотного зв'язку про результати навчальних досягнень здобувача, оцінювання комунікації магістра і викладача в асинхронному та синхронному режимах за допомоги чату, форуму, анкетування тощо в МУДЛі, перевірка виконання здобувачем групових завдань з використанням глосаріїв, вікі, баз даних навчальних дисциплін, оцінювання завдань, що потребують розгорнутих, творчих відповідей, взаємооцінювання виконання завдань магістрами.

2. Модульний контроль: усне опитування (М1, М2), комплексна контрольна робота (тестування, письмові розгорнуті відповіді) (М3).

3. Підсумковий контроль: залік.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання. Дидактичний роздавальний матеріал (спеціальні картки з різнорівневими завданнями, які не дублюють ті, що магістр уже виконував під час засвоєння навчального матеріалу), текстові таблиці, таблиці-опори, таблиці-схеми, діаграми та под., які здобувач повинен прокоментувати (іноді з пропущеною інформацією – для її відтворення), динамічні таблиці з рухомими смужками, фотографії,

картини/картинки, малюнки, зразки виконання завдань, відеоролики, подкасти, презентації, автоматизовані тести, у МУДЛі – база даних навчальної дисципліни, чат, форум, глосарій, вікі.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача

Оцінювання рівня та якості знань магістрів здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів і передбачає диференційований підхід у його організації.

Оцінки „А” („відмінно” – 90–100 балів) заслуговує здобувач, який демонструє ґрунтовне опрацювання спеціальної літератури, рекомендованої до кожної теми, та вміє доречно використовувати здобуті знання під час висвітлення питань; виявляє глибоке розуміння лексико-семантичних процесів та явищ; вільно оперує програмною лексикологічною і семасіологічною термінологією; вміє безпомилково диференціювати засоби сучасних лексичних та семантичних інновацій, що впливають на оновлення словникового складу сучасної української мови; володіє бездоганними навичками визначати різновиди семантичних зрушень у словах, виявляти і тлумачити способи творення неосемантизмів; систематично бере участь в обговореннях і дискусіях, демонструє компетентність і зацікавленість; наприкінці засвоєння курсу надає ґрунтовно виконану комплексну роботу з елементами наукового пошуку.

Оцінку „В” („добре” – 80–89 балів) отримує здобувач, який демонструє опрацювання більшості спеціальної літератури, рекомендованої до кожної теми, та вміє використовувати здобуті знання під час висвітлення питань; виявляє розуміння лексико-семантичних процесів та явищ; добре оперує програмною лексикологічною і семасіологічною термінологією; вміє диференціювати засоби сучасних лексичних та семантичних інновацій, що впливають на оновлення словникового складу сучасної української мови; володіє навичками визначати різновиди семантичних зрушень у словах, виявляти і тлумачити способи творення неосемантизмів; бере активну участь в обговореннях і дискусіях; наприкінці засвоєння курсу надає добре виконану комплексну роботу з елементами наукового пошуку, у якій допустив кілька дрібних неточностей (до 3).

Оцінку „С” („добре” – 70–79 балів) заслуговує здобувач, який демонструє опрацювання основної частини спеціальної літератури, рекомендованої до кожної теми, і використовує здобуті знання під час висвітлення питань; виявляє розуміння більшості лексико-семантичних процесів та явищ; оперує головними програмними лексикологічними та семасіологічними термінами; однак здобувач іноді допускає деякі огріхи у прикладах, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці, диференціюючи засоби сучасних лексичних та семантичних інновацій, визначаючи різновиди семантичних зрушень у словах, способи творення неосемантизмів, беручи участь в обговореннях і дискусіях; наприкінці засвоєння курсу надає виконану комплексну роботу з елементами наукового пошуку, яка містить кілька неточностей (до 6).

Оцінку „D” („задовільно” – 60–69) отримує здобувач, який демонструє опрацювання частини (60–70 %) спеціальної літератури, рекомендованої до кожної теми; намагається використовувати здобуті знання під час висвітлення питань; виявляє розуміння окремих лексико-семантичних процесів та явищ; оперує лише частиною програмних лексикологічних та семасіологічних термінів; магістр допускає багато помилок у прикладах, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці, диференціюючи засоби сучасних лексичних та семантичних інновацій, визначаючи різновиди семантичних зрушень у словах, способи творення неосемантизмів, беручи участь в обговореннях і дискусіях; наприкінці засвоєння курсу надає виконану комплексну роботу з елементами наукового пошуку, яка є або несамотійною, або неповною (60–70 %), містить багато недоліків (до 10) та ін.

Оцінку „E” („задовільно” – 50–59) заслуговує здобувач, який демонструє деякі знання спеціальної літератури (50–60 %), рекомендованої до кожної теми; намагається використовувати здобуті знання під час висвітлення питань; виявляє розуміння лише окремих лексико-семантичних процесів та явищ; погано оперує програмними лексикологічними та семасіологічними термінами; магістр губиться, допускає грубі помилки в багатьох прикладах, не вміє сформулювати висновки, застосувати теоретичні знання на практиці, коли здійснює спроби диференціювати засоби сучасних лексичних та семантичних інновацій, визначити різновиди семантичних зрушень у словах, способи творення неосемантизмів чи взяти участь в обговореннях і дискусіях; наприкінці засвоєння курсу

надає виконану комплексну роботу з елементами наукового пошуку, яка є або несамостійною, або неповною (50–60 %), містить багато недоліків (більше 10) та ін.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
	Оцінка (бали)
зараховано	A (90-100)
зараховано	B (80-89)
	C (70-79)
зараховано	D (60-69)
	E (50-59)
не зараховано	FX (35-49)
	F (1-34)

Розподіл балів, які отримують здобувач

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)			К-ть балів (залік)	Сумарна к-ть балів
ЗМ № 1	ЗМ № 2	ЗМ № 3		
20	10	30	40	100

7. Рекомендована література

7.1. Базова

1. Білецький В. О. Про співставне дослідження словотвору різних мов. Вибрані твори / упоряд. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Савенко А. О. Київ : Вид. дім Д. Бураго, 2012. С. 475–476.
2. Бойко Н. І. Українська експресивна лексика: проблеми семантики і функціонування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук : 10. 02. 01 „Українська мова” / НАНУ, Ін-т укр. мови. Київ, 2006. 36 с.
3. Вплив суспільних змін на розвиток української мови : монографія / Є. А. Карпіловська, Н. Ф. Клименко, Л. П. Кислюк, В. І. Критська, Т. К. Пуздирева, Ю. В. Романюк; відп. ред. Є. А. Карпіловська. Київ: Вид. дім Д. Бураго, 2017. 444 с.
4. Єрмоленко С. С. Мовне моделювання дійсності і знакова структура мовних одиниць. Київ : Вид. дім Д. Бураго, 2006. 384 с.
5. Зайцева В. В. Метонімія як спосіб вторинної номінації у мові друкованих засобів інформації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара. Дніпропетровськ, 2009. 20 с.
6. Зеленько А. С. Основи лексикології (під кутом зору теорії лінгвістичного детермінізму) : моногр. дослідж. Луганськ : Альма-матер, 2003. 179 с.
7. Кабиш О. О. Зміни в семантичній структурі та функціонуванні маркованої лексики : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2007. 22 с.
8. Карпіловська Є. А. Зміни в структурі сучасної української мови та можливості їх моделювання. *Українська мова*. 2011. № 2. С. 3–18.
9. Карпіловська Є. А. Нова Україна у словотвірній номінації: зміни у мовному „кресленні” світу. Відображення історії та культури народу в словотворенні. Київ : Вид. дім Д. Бураго, 2010. С. 91–109.
10. Карпіловська Є. А. Реакція мови на зміну суспільних стереотипів. Наукові записки НаУКМА. *Філологічні науки*. 2012. Т. 137. С. 88–91.
11. Карпіловська Є. Системно-структурний підхід до вивчення динаміки сучасної української мови: здобутки та перспективи. *Українська мова*. 2016. № 4. С. 41–60.
12. Кислюк Л. Сучасна українська номінація: ресурси та тенденції : монографія. Київ : Вид. дім Д. Бураго, 2017. 424 с.
13. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А., Кислюк Л. П. Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі : монографія. Київ : Вид. дім Дмитра Бураго, 2008. 336 с.
14. Ковтун А. А. Семантична деривація в релігійній лексиці української мови : монографія. Чернівці : Технодрук, 2018. 528 с.
15. Колоїз Ж. В. Українська оказіональна деривація : монографія. Київ : Акцент, 2007. 311 с.
16. Левицький В. В. Семасиология. Винница : Нова книга, 2006. 512 с.

17. Лисиченко Л. А. Лексико-семантична система української мови. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2006. 149 с.
18. Мазурик Д. В. Інноваційні процеси в лексиці сучасної української літературної мови (90 і роки ХХ ст.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. Львів, 2002. 20 с.
19. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підручник. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
20. Стишов О. А. Українська лексика кінця ХХ століття. Київ : Пугач, 2005. 388 с.
21. Стратулат Н. В. Дериваційні та семантичні неологізми в лексичній системі української мови (на матеріалі тлумачного Словника української мови в 20 т.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 „Українська мова” / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2009. 20 с.
22. Таран А. Конкурування номінацій у сучасній українській літературній мові: тенденції стабілізації нової лексики. Черкаси : Видавець Чабаненко Ю., 2011. 232 с.
23. Тараненко А. А. Языковая семантика в ее динамических аспектах. Київ : Наук. думка, 1989. 256 с.
24. Тараненко О. О. Актуалізовані моделі в системі словотворення сучасної української мови (кінець ХХ – ХХІ ст.) : монографія. Київ : Вид. дім Дмитра Бураго, 2015. 248 с.
25. Шумейкіна А. Б. Багатозначність дієслів конкретної фізичної дії в сучасній українській літературній мові : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01 „Українська мова” / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2007. 21 с.

7.2. Допоміжна

1. Бойко Н. І., Хомин Т. Л. Експресивна семантика: дискурсивна інтерпретація. Ніжин, 2018. 210 с.
2. Єрмоленко С. Я., Бирик С. П., Коць Т. А. та ін. Літературна норма і мовна практика : монографія. Київ, 2013. 320 с.
3. Загнітко А. П. Словник сучасної лінгвістики: поняття і терміни : у 4-х т. Донецьк : ДонНУ, 2012.
4. Зализняк А. Семантический переход как объект типологии. *Вопросы языкознания*. 2013. № 2. С. 32–51.
5. Іващенко В. Л. Основні напрями досліджень у термінознавстві кінця ХХ – початку ХХІ століть. *Вісник Національного університету „Львівська політехніка”. Проблеми української термінології*. Львів : Національний університет „Львівська політехніка”, 2014. № 791. С. 22–26.
6. Іващенко В. Л. Явище енантіосемії в українській термінології. *Мовознавство*. 2001. № 5. 30–41.
7. Кабиш О. Лексико-семантичні зміни в словниковому складі сучасної української мови в контексті суспільно-політичних трансформацій лінгвосоціуму. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова: зб. наук. праць*. Київ : Вид во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2014. Вип. 6. С. 100–106.
8. Каленюк С. О. Стилістична транспозиція як особливий спосіб актуалізації термінолексем у ЗМІ. *Вісник Дніпропетр. ун-ту ім. А. Нобеля. Серія „Філологічні науки”*. 2017. № 1 (13). С. 208–214.
9. Карпіловська Є. Норма в сучасному українському словотворенні: зразок і реальність. *Культура слова*. 2011. Вип. 74. С. 43–51.
10. Клименко Н. Ф. Диференційні та інтеграційні процеси в лексиці і словотворенні сучасної української мови. *Вибрані праці / упоряд. Є. А. Карпіловська, А. Д. Пономарів, А. О. Савенко*. Київ : Вид. дім Д. Бураго, 2014. С. 54–66
11. Колоїз Ж. В. Мовна гра як вияв креативності в сучасній афористиці. *Філологічні студії*. Наук. вісник Криворізького держ. пед. ун-ту. 2016. Вип. 15. С. 163–185.
12. Космеда Т. А. Актуальні процеси мовлення чи „мовний смак” української сучасності. *Мовознавство*. № 2. 2014. С. 44–55.
13. Космеда Т. А. Статус поняття „живе мовлення” в парадигмах сучасного мовознавства і традиційної лінгвістики. *Лінгвістичні дослідження*. 2014. Вип. 37. С. 179–184.
14. Космеда, Т.А., Халіман, О.В. Мовна гра в парадигмі інтерпретативної лінгвістики. Граматика оцінки. Граматичні іграма (теоретичне осмислення дискурсивної практики). Дрогобич : Коло, 2013. 228 с.
15. Ляхова О. В. Детермінологізація й розширення значення слова в лексичній системі сучасної української мови. *Вісник Харківського нац. ун-ту ім. В. Н. Каразіна: зб. наук. праць*. 2011. № 963. Вип. 62. С. 42–47.
16. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля-К, 2010. 844 с.
17. Сімонок В. П. Розширення семантичної структури запозичених слів. *Наук. вісник Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. І. Франка*. 2016. № 5. Т. 2. С. 96–99.

18. Стишов О. А. Семантичні неологізми в дискурсі українськомовних мас-медіа початку ХХІ століття. *Філологічні студії. Наук. вісник Криворізького держ. ун-ту*. 2015. Вип. 13. С. 364–374.
19. Тараненко О. О. Мова української західної діаспори і сучасна мовна ситуація в Україні. *Мовознавство*. 2013. № 2–3. С. 63–99.
20. Тараненко О. О. Формування нової системи соціальних цінностей і пріоритетів українського суспільства (на матеріалах української мови кінця ХХ – початку ХХІ ст.). *Мовознавство*. 2012. № 3. С. 3–31. № 5. С. 14–33.

7.3. Інформаційні ресурси

Активні ресурси сучасної української номінації : ідеографічний словник нової лексики / Є.А.Карпіловська, Л. П. Кислюк, Н. Ф. Клименко, В. І. Критська, Т. К. Пуздирева, Ю. В. Романюк; відп. ред. Є. А. Карпіловська. Київ : ТОВ „КММ”, 2013. 416 с. URL: <http://www.komm.ltd.ua/images/NovaLeksyka.pdf>

Зализняк А. Семантическая деривация в синхронии и диахронии: проект „Каталога семантических переходов”. *Вопросы языкознания*. 2001. № 2. С.15–27. URL: http://www.philology.ru/linguistics1/zaliznyak_anna-01.htm (дата звернення: 30.04.2017).

Іващенко В. Л., Федоренко Т. О. Енантіосемія в парадигмі мовних та мовленнєвих явищ: основні напрями концептуалізації. *Мовознавство*. 2009. N 2. С. 48–60. URL: https://movoznavstvo.org.ua/index.php?option=com_attachments&task=download&id=354

Іващенко В. Термінологічна репрезентація типологічних різновидів енантіосемії в когнітопросторі лінгвістики. *Вісник Національного ун ту „Львівська політехніка”*. 2010. № 675. С. 98–105. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/6992/1/23.pdf> .

Калашник В. С. Поетична мова як суб’єкт лексикографії. *Українська і слов’янська тлумачна та перекладна лексикографія. Леонідові Сидоровичу Паламарчукові*. Київ : КММ, 2012. С. 127–133. URL: https://shron2.chtyvo.org.ua/Zbirka/Krytyka_u_slovianskii_leksykohrafii_Palamarchuku_Leonidu_Sydorovy_chu.pdf

Карпіловська Є. А. Стратифікація лексики в тлумачному словнику. *Українська і слов’янська тлумачна та перекладна лексикографія. Леонідові Сидоровичу Паламарчукові*. Київ : КММ, 2012. С. 134–139. URL: https://shron2.chtyvo.org.ua/Zbirka/Krytyka_u_slovianskii_leksykohrafii_Palamarchuku_Leonidu_Sydorovy_chu.pdf

Падучева Е. Динамические модели в семантике лексики. Москва : Языки славянской культуры, 2004. 608 с. URL: <http://lexicograph.ruslang.ru/TextPdf1/PaduDinamMod2004.pdf>

Томіленко Л. М. Семантична деривація. *Термінологічна лексика в сучасній тлумачній лексикографії української літературної мови* : монографія. Івано-Франківськ : Фоліант, 2015. 160 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Tomilenko_Liudmyla/Terminolohichna_leksyka_v_suchasni_tlumachnii_leksykohrafii_ukrainskoi_literaturnoi_movy.pdf

Українська мова : енциклопедія. Київ : Вид-во „Укр. енцикл.” ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с. URL: <http://izbornyk.org.ua/ukrmoiva/um.htm>